

Mødet med byen: ankomst til Hjallerup med bus (Signe Hald, Aalborg Universitet)

Mellem sted
og mobilitet

En ny generation af knudepunkter uden for storbyerne

Funktionstomme busterminaler, anonyme trinbræt og kedelige togstationer i tidligere livlige stationsbyer. Afkoblede snarere end tilkoblede. Livløse snarere end livsskabende. Men der er potentiale for, at knudepunkter kan få helt ny betydning for byerne, mobilitet, grøn infrastruktur og byliv.

Af lektor Ditte Bendix Lanng, Aalborg Universitet (AAU) og projektleder Mette Olesen, Nordjyllands Trafikselskab (NT)

Der er brug en ny generation af knudepunkter, der kan bidrage til den grønne omstilling og til den klimaneutraliserende demokratiske by, med effektive og attraktive kollektive, delte og bæredygtige mobilitetsmuligheder i landsbyer, småbyer og bydele.

Knudepunktets fortid, nutid og fremtid

Engang var tog- eller rutebilstationen samlingspunkt i den moderne og attraktive by. Jernbanen skabte en helt ny bytypologi, og både den og rutebilen var en naturlig del af danskernes hverdagsliv. Da privatbilen blev allemandseje, blev adgangen til særligt motorvejsnettet et afgørende parameter i byudviklingen, og det bidrog til at gøre den kollektive trafik mindre attraktiv.

Tidligere rummede stationerne billetsalg, kiosk og fragtekspedition. I dag er de alle lukkede. Mange busterminaler er pga. pladsbehov placeret i byens periferi på steder, der

især om aftenen kan opfattes øde og utrygge. Samtidig er der ofte langt til byens servicetilbud, som kunne benyttes i naturlig forlængelse af en rejse med den kollektive trafik.

Vi har ikke endnu en kollektiv flåde af førerløse køretøjer med maksimal fleksibilitet, adgang og bæredygtighed til rådighed, og det lokale knudepunkt spiller stadig en vigtig rolle i bestræbelserne på at tilbyde fintmasket, pålidelig og hyppig mobilitet uden for storbyerne.

Knudepunktet har potentiale som et strukturerende punkt for multimodale transportsystemer, der integrerer bus, tog, delekoncepter og fremspirende teknologier. Og det har et urbant potentiale som dét sted i byen, hvor der strømmer mennesker igennem. Der er energi og liv i den situation. Knudepunktet samler strømme, udvekslinger og kvalitet. Hvordan kan det potentiale udmønte sig i rumlige og byplanfaglige principper?

Med udgangspunkt i den rejsendes perspektiv, stiller vi fire spørgsmål som et skridt på vejen. Det gør vi, fordi det er centralt for det byplanfaglige område at have opmærksomhed på tværgående muligheder for at tilbyde de rejsende gode betingelser. Området har historisk været sektoropdelt, men der er brug for samarbejde, der integrerer hård infrastruktur og funktionskrav, gamle og nye mobilitetskoncepter og -teknologier med byrum, bystrategi, helhedskvalitet og stedstilpasning.

Vil du være med til at drøfte rammerne for en ny generation af knudepunkter?

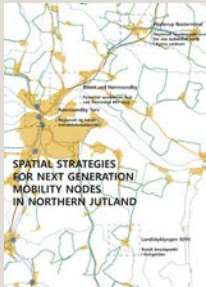
Nordjyske Planlæggere IDA, AAU og NT indbyder til konference om knudepunkter i Aalborg 19. november 2020. **Info og tilmelding på ida.dk**

Fire spørgsmål til en ny generation af knudepunkter

Hilser stedet venligt på?

Ankomst- og afgangssituationen: Man siger, at døren er husets håndtryk. Er knudepunktet så byens? Knudepunktet er adgangen til byen, og her får man sit første og sidste møde med den. Det kan være et tilgængeligt, overskueligt og smukt sted, som man har lyst til at bruge. Som et vedkommende byrum med åben adgang kan det være en 'mobil agora', som tager den offentlige transports demokratiske funktion på sig og understøtter fri bevægelighed for alle.

AAU, NT, Brønderslev og Aalborg Kommuner har undersøgt stedsspecifikke rumlige strategier for knudepunkter i den nordjyske netværksbystruktur. Se: vbn.aau.dk/da/projects/spatial-strategies-for-next-generation-mobility-nodes-in-northern

Er punktet en del af lokalsamfundet og det store netværk?

Strategisk sammenhængning: Fra afkoblet i byens periferi til sammenkoblet med lokale rum, former, funktioner og hverdagsliv. Kan stedet og mobiliteten give hinanden energi? Måske kan knudepunktet bidrage til at opfriske det trætte småbycentrum, eller hægtes på den grønne infrastruktur og skolevejen, som et punkt, der samler og spreder byliv og bevægelse og kan bruges til mere end transport. Knudepunktet kan indlejres på stedet. Samtidig skal det fungere som genkendeligt kontaktpunkt i den store regionale og nationale infrastruktur, hvor knudepunkterne taler sammen med rejseinformation, skiltning, billetmaskiner, rutekort, køreplaner og realtidsinformation.

NTs nye modulære koncept for faciliteter på knudepunkter. Se: ipaper.ipapercms.dk/NordjyllandsTrafikselskab/knudepunkter/koncept-for-store-knudepunkter/#/

Får man andet end en bus én gang i timen?

Mobilitet på tværs: På knudepunktet kobles man på massetransporten, der med bus og tog betjener store rejsestrømme mellem store byer. Men kollektiv transport er i fremtiden mere end bus og tog. For at tilbyde fintmasket, pålidelig og hyppig mobilitet uden for storbyerne, kan det lokale knudepunkt rumme delekoncepter, som muliggør den videre færd fra knudepunktet. Herfra kan man fx samkøre, gå eller cykle videre – ad trygge ruter ud i det lokale opland, hoppe på en Plustur, eller en førerløs shuttle-bus. Man kan også tage sin genopladede el-bil hjem. Og så er det her, pakkepost kan hentes og cyklen kan lappes.

Kan 'pain' blive til 'gain'?

Ventetid som kvalitetstid: Måske er stedet prunkløst. Måske grønt, eller mere farverigt. Måske står typografien fra rutebilens storhedstid med fornyet kraft. Måske er det et stille sted det meste af tiden, og ventetiden fordrives i ro og mag. På knudepunktet kan man sætte sig, læne sig, stå, gå. Og måske ligge, lege, spise, plukke blomster og æbler. Måske kan man endda finde et eftertragtet offentligt toilet. Vi ved, at ventetid i den offentlige trafik opfattes som et onde; hvordan kan den blive stemningsfuld og meningsfuld – som alenetid, taletid, fællestid, legetid, tænketid, oplevelsestid – med eller uden smartphone?